

C:\Users\Plazma\Desktop\305\Bulycov_Kir-Neco_o_strachu.pdb

PDB Name: Bulycov Kir - Neco o strachu
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 25.9.2007
Modification Date: 25.9.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Kir Bulyčov
Něco o strachu

Před Kurským nádražím prodávali na ulici čerstvé pirožky s masem. Takové měkoučké, omastek z nich jen okapával. Za deset kopejek. Není to tak dlouho, co je prodávali na každém rohu, jenomže masa je čím dál méně, k tomu ještě ta cenová politika, o které normální smrtelník nemá ani potuchy, prostě ceny za pirožky se nezvedly, zato se jich dělá méně.

Díval jsem se na poměrně krátkou frontu před tím krámkem a představoval si, jak se ta dobrota povaluje v koupeli bublajícího omastku. Strašně jsem po takové dobrotě zatoužil. Ovládl jsem se však a byl jsem najednou na sebe hrdý. Vstoupil jsem prosklenými dveřmi na nádraží s vědomím, že jsem udělal něco pro své zdraví. Já totiž žádné dobroty tohoto druhu a připravované takovým způsobem jíst nesmím. Před takovými pěti roky jsem měl, no, řekněme bříško, jenomže dneska tomu někteří lidé říkají panděro. Zaslechl jsem, jak Ljalja Jermošinová, kterou jsem jen tak mimochodem před nějakým časem miloval, si povídá na chodbě s nějakou kamarádkou. Pokuřovaly přitom a ani si nevšimly, že jsem se ocitl až skoro u nich. Jakmile mě uviděly, rozchechtaly se. Jako kdyby jim dělalo potěšení, že jsem vyslechl všechno, o čem mluvily.

Bylo září. Nádraží bylo přečpané. Člověk měl dojem, že se všichni lidé do jednoho rozhodli cestovat včetně dětí i babiček, a všichni si vzali s sebou balíky, kufrы, bedny... Nekonečně dlouhé řady lavic v přízemí byly do posledního místa obsazeny. Jestliže se podařilo někomu usnout, pak mu nezbývalo než si položit hlavu na rameno svého souseda. S tím se prostě nedalo nic dělat. Lidé, kteří tu přestupovali, trávili na nádraží třeba i několik dní, prostáli dlouhé hodiny u pokladen, tlačili se v přeplněném bufetu, hodiny postávali u kiosků s novinami, až se jim konečně podařilo koupit jízdenku. Jenomže do odjezdu vlaku zbývaly celé hodiny nebo i dni, takže se lidé dávali na milost i nemilost průvodců a v autobusech se s nimi vydávali na prohlídku večerní Moskvy, aby obdivovali umělé osvětlení. Avšak ani nová obrovská hala nedokázala rozptýlit typický ruský nádražní puch, který, aspoň mi to tak připadá, se na těchto místech rozvaloval i v minulém století. Mísily se tu nejenom puchy dnešní doby, třeba tu byly cítit elektrické výboje a rozpálenou umělou hmotu, ale i to, co jinde už vymizelo - zápach z onucí, kyselého mléka, prastarých chalup s otevřeným ohništěm. A-to všechno dohromady spolu s nesmrtelnými průvodními znaky cestování, směsicí vzduchu vkrádajícího se sem ze špatně umytých toalet, nedokonale spáleného hnědého uhlí a vy smolených prázeců vytvořilo jednotné dílo. Před takovou symfonií pachů, puchů a zápachů není úniku. Mám takový pocit, že jednou, až se cesty do vesmíru stanou běžnou záležitostí, i na kosmodromy pronikne tenhle smradlavý komplex a stane se něčím samozřejmým.

Tam dole, kde se strop vznáší nad sálem v podzemí, kde se pokořené spousty cestujících potulují kolem úschoven, za řadami pultů, kde se všelijací mladíci s pronikavými očima snaží prodat staré knížky a časopisy, které není nikdo za hranicemi nádraží ochoten koupit, trčely ze zdi telefonní automaty. Před každým přístrojem postávalo několik lidí a zvědavě naslouchali, co může někdo dočista cizí povídat svým příbuzným nebo známým, když už na něho přišla řada. Stál jsem u krajního přístroje a byl jsem čtvrtý.

Sáhl jsem do kapsy a samozřejmě jsem zjistil, že nemám drobné. Ani jedinou kopejku. Nakonec se mi přece jenom podařilo objevit tnkopejku a prosebným hlasem (jak já nesnáším kohokoli o cokoli prosit!) jsem se obrátil na muže přede mnou.

"Prosím vás," povídám mu, "nerozměnil byste mi tři kopejky?"

Člověk přede mnou byl zcela viditelně hluboce zamyšlený. Trhnul sebou, jako kdyby mu pod nohama bouchla bomba. Pak se otočil a současně o krok ustoupil. Tehdy jsem prvně uviděl jeho oči. Ty jako první. Byly nesmírně světlé s černým puntíkem uprostřed, panenky měl vymezené stejně černým lemem. Bleskově si mě prohlédl a v tu chvíli jsem si mohl toho člověka prohlédnout pořádně. Úzký a značně protáhlý obličej, jako kdyby mu v útlém mládí dávali hlavu mezi dvě prkna. V té chvíli mě napadla taková souvislost, vzpomněl jsem si totiž, jak Čiňankám z bohatých rodin pevně stahovali chodidla, aby jim příliš nenarosily nohy. Z takové zploštělé hlavy vystupoval neznámému daleko dopředu nos, ještě víc mu snad vystupovaly dopředu jeho velké horní zuby. Řekl bych, že obličej toho člověka na mě neudělal příliš dobrý dojem. Muž měl na sobě na všechny knoflíky zapnutý plášť, který už dávno vyšel z módy.

"Co máte s těmi třemi kopejkami?" zeptal se, jako kdybych na něm chtěl celou peněženku.

"Ale prosím vás," bylo mi to najednou trapné, už jsem ale nemohl nic dělat. "Podívejte se," ukázal jsem mu tnkopejku, "potřeboval bych ji rozměnit. Musím si strašně nutně zavolat. Už mi rozumíte? Nemáte tři drobné kopejky?"

"Nemám," prudce odpověděl ten člověk. "Sám jsem si musel rozměnit a ujišťuji vás, že to není nic jednoduchého."

"Tak už se na mě nezlobte," řekl jsem, protože jsem chtěl toho člověka nějak uklidnit. Bylo na něm vidět, že má z něčeho strach. "Já si ty drobné někde seženu. Ještě jednou se omlouvám. Kdyby ale přišel někdo další, tak mu řekněte, že jsem stál za vámi."

Člověk prudce přikývl.

Šel jsem přes celý sál ke stolkům s knihami a časopisy a měl jsem dojem, že se ten člověk za mnou dívá.

Mladíci, kteří tu prodávali tu starobu, mi rozměnit nemohli. Nebo spíš prostě nechťeli. Asi měli plné zuby toho, když za nimi přicházejí den co den stovky lidí s podobnou žádostí. Kdybych si ale koupil loňské číslo Vědy a život, určitě by drobné měli. Jenomže utrácet rubl jenom proto, aby mi ti budižkníčemové rozměnili, to bylo i na mne moc drahé.

Když jsem neuspěl ani u krámků s léky, znovu jsem se zastavil, abych si pořádně prohlédl kapsy. Viděl jsem z toho místa na ustrašeného člověka s úzkou protáhlou tváří. Už na něj přišla řada s telefonováním.

Vtom jsem v jedné kapse objevil to, co jsem hledal. Až docela nahoře v malé kapsičce u saka. Nedokážu si vysvětlit, jak se tam ta kopejka dostala. -

Vrátil jsem se k telefonům. Za tím divným člověkem stálo děvče s kabelkou přes rameno.

"Já jsem stál za tím pánem," povídám jí.

"Nezájem," odsekla mi. Je mi úzko z agresivity dnešních mladých Udí. Jako kdyby tihle dobře oblečení teenageři netrpělivě čekali na chvíli, kdy by mohli do člověka kopnout, jako kdyby čekali na opodstatnění, které by je k tomu opravňovalo.

"Prosím vás, pane," povídám tomu člověku s protáhlým obličejem, který už třimal v ruce sluchátko, "řekněte té slečně, že jsem stál za vámi."

"Ano," odpověděl ten člověk, "to je pravda. Ten pán stál za mnou, skutečně."

Dívka se odvrátila a neřekla ani slovo. Aspoň by se mohla omluvit za tu svou neomalenost. Jenomže ta si asi ani neuvědomila, že se před chvílí chovala jako hulvát.

Muž s protáhlým obličejem volal na informace. Nemohl jsem za to, nechťeně jsem vyslechl, co říká. Stál jsem až příliš blízko, měl jsem strach, že by mě ta drzá dívka mohla předběhnout.

"Slečno," hovořil do telefonu muž s protáhlou tváří, když se mu někdo ozval, "potřeboval bych zjistit jeden telefon..."

Ano, ty údaje znám. Jmenuje se Mik Anatolij Jevgeněvič. Narodil se v roce 1901... Ne, adresu bohužel neznám. To jméno se ale tak často nevyskytuje..."

Čekal, až se k tomu jménu na informacích prokousají, mezitím pokládal na mluvítko dlaň. I když bylo v sále přišere, zřetelně jsem viděl, že má špinavé nehty. "Žádné takové jméno tam není? Jistě, já vím, mohl se odstěhovat..."

samozřejmě, mohl také zemřít... bylo to dlouho před válkou. Ne, nezavěšujte, prosím! Podívejte se, prosím vás, ještě na jméno Mika Josifa Anatoljeviče nebo na Mikovou Nataliji Anatoljevnu. Rok narození? První v roce jednatřicátém, druhá ve třiatřicátém. Já počkám."

Drzá dívka přešla k druhému telefonu, kde se uvolnilo místo.

Muž s protáhlým obličejem na mne provinile pohlédl.

"Ještě chvílinku," prosebně řekl, "hned to bude."

Pokusil jsem se o chápavý úsměv. Najednou se z toho stal docela banální případ. Ten muž přijel do Moskvy, vlak mu pojede nejspíš až zítra, hotel si předem neobjednal a nechce se mu nocovat na nádraží. Tak se rozhodl zavolat příbuzným, se kterými se už hodně dlouho neviděl.

"Taky ne?" zaslechl jsem hlas toho s protáhlou tváří.

"Jste si tím jista? Skutečně jste se dívala dost pozorně? Ano, ano, tak se nezlobte, že jsem vás obtěžoval."

A zavěsil.

"To jsem si mohl myslet," řekl mi.

"Vždyť se nic nestalo," odpověděl jsem mu. "Mohli přece někam odjet."

"Kam prosím vás?" zeptal se mě, jako kdybych mu musel na tu otázku odpovědět.

"Po tolika letech," řekl jsem mu.

"Jak tohle víte?" světlé oči mu ještě víc zbělaly, tolik mi začal nedůvěřovat.

"Ale nic nevím," odpověděl jsem mu vlídně. Já jsem člověk, který se nikdy do ničeho neplete. Do písmene souhlasím s těmi, kteří tvrdí, že tlustí lidé jsou klidní, ochotní a mají větší srdce než hubení. Tím ovšem netvrdím, že bych nemohl trochu zhubnout.

"Musel jsem vyslechnout ten váš telefon. Říkal jste přece, že jste viděl své příbuzné naposledy někdy před válkou. To jste musel být mrňavý kluk."

"Kluk?"

"Promiňte," řekl jsem mu, protože mi hrozilo, že mě znovu bude chtít někdo předběhnout. Nějaký dlouhán v bundě se hrnul k telefonu, to bych tu mohl stát do soudného dne. Zvedl jsem sluchátko.

Ten divný chlapík daleko nedošel.

Po několika minutách jsem ho viděl ve frontě na zmrzlinu.

V podstatě jsem strašně závistivý. Když jsem viděl, že stojí na zmrzlinu, okamžitě jsem na ni dostal chuť taky. Odřekl jsem si pirožky a tím jsem vlastně spáchal určité násilí na svém těle. Zmrzlina by mě mohla tak trochu odškodnit. Když jsem si nedal pirožky, dám si zmrzlinu. Tak jsem to rozhodl. Namířil jsem si to rovnou k tomu člověku s protáhlou tváří a podávám mu dvacet kopejek.

"Vemte mi taky jednu," povídám s úsměvem, jako kdybychom se znali už kdovíjak dlouho. "Cože?" Tak ho ta mrzost vyvedla z míry, že mi nedokázal odmítnout. Naštěstí ve frontě, která tu stačila vyrůst, si jeho chvilkového zaváhání nestačili všimnout.

Muž držel dvacet mých kopejek opatrně mezi prsty, jako kdyby ty peníze byly nakažené. V druhé ruce třímал desetirublovku. Poručil si čtyři porce, pak podal prodavačce mých dvacet kopejek a řekl: "Ještě jednu porci." Mou zmrzlinu do rukou nevzal, nechal to na mně. Volnou rukou vzal pomačkané bankovky a hromádku mincí, které dostal nazpět. Bez přepočítávání je strčil do kapsy u pláště.

"Děkuju vám," povídám mu a čekám, až si poradí s penězi. "Potřebujete nějak pomoci?"

"S čím?"

"Třeba bych vám podržel zmrzlinu."

Vyznělo to značně přitrouble. Každý člověk přece dokáže v jedné ruce udržet čtyři porce zmrzliny.

Cítil jsem, že musím něco udělat, abych zahnal tu trapnou situaci. Vždyť ten člověk by si mohl klidně pomyslet, že od něho něco potřebuju, a proto že jsem se na něj přilepil.

"Prosím vás, věřte mi, že vám opravdu chci jen pomoci," řekl jsem a cítil, jak se červenám. "Prokázal jste mi službu a já vám to chci nějak oplatit. Jestli je vám má přítomnost nepříjemná, tak mi to, proboha, odpusťte a já zmizím."

Neřekl ani slovo a pomalu odcházel. Šel jsem vedle něho a nedokázal jsem se zastavit.

"Abyste pochopil mou situaci," pokračoval jsem, "musel jsem zůstat na nádraží. Jsem tu už druhý den. Strašně se mi zastesklo po takovém docela obyčejném kontaktu s lidmi. Vlak mi jede až večer. Už mám za sebou dvě cesty po moskevských památkách, několikrát jsem už stačil přečíst všechny ty vývěsky a vyhlášky a oznámení, znám už podle obličejů všechny policajty na nádraží. Jednoduše si nedovedu představit, jak vydržím přežít ještě ten zbývající čas.

Jestli mi nevěříte, tak se podívejte, tady mám jízdenku."

Začal jsem prohrabávat kapsy, ale ten člověk mi řekl:

"Nechtě toho."

"Jsem technolog z Melitopole," řekl jsem mu, "byl jsem v Leningradu navštívit tetu. Je to taková staromódní dáma. Ted' je ke všemu ještě nemocná. To víte, stáří."

Takhle jsme si povídali (vlastně jsem mluvil jenom já, ten člověk pořád jen pokyvoval, aby mi dal najevo, že mě poslouchá), vyjeli jsme eskalátorem. Venku se za prosklenou stěnou začalo stmívat. Před vchodem se hromadily autobusy.

"Nezlobte se na mě," povídám mu, když jsme se dostali nahoru. "Už půjdu. Ještě jednou se vám moc omlouvám."

Neodpověděl mi a já záměřil rovnou k pokladnám, ale vtom na mě ten člověk zavolal.

"Počkejte, prosím vás," řekl. "Vyjedete do Melitopolu?"

"Ano," odpověděl jsem mu cestou zpátky. "Dnes večer."

"Vy tam bydlíte?"

"Jistě."

"V Melitopolu bydlel můj otec," řekl muž s protáhlou tváří.

"To snad ne!"

Jeho zmrzliny stačily už dost roztát a já si všiml, jak se mu prsty bořily do kornoutků. On tomu ale nevěnoval pozornost.

"Chtěl bych se taky dostat do Melitopolu," řekl ten člověk.

"Tak někdy přijďte," povídám mu. "Nechám vám tu svou adresu. Mám třípokojový byt. Žena ode mne odešla, tak tam bydlím sám."

Určitě mě měl za člověka, který na sebe prozradí i to, co neví. Tak abych se nějak dostal od toho melitopolského námětu, řekl jsem:

"Ta zmrzlina vám už teče."

"Máte pravdu," přitakal, ale bylo vidět, že myslí na něco docela jiného.

"Tak si ji odneste," poradil jsem mu.

"A vy půjdete někam pryč?" Najednou jsem pochopil, jak je ten člověk sám a jak strašně je bezradný. "Nechod'te prosím vás nikam. Jestli vám to samozřejmě nevadí."

"Vůbec ne," řekl jsem, "půjdu s vámi."

Šli jsme vedle sebe přes celý sál. Rodina na něj čekala až na druhém konci u zavřeného kiosku. Seděly tam dvě děti, každé po jedné straně ženy středních let, která měla stejně protáhlou tvář jako můj známý a která měla ještě delší nos. Nejdřív mě dokonce napadlo, že je to jeho sestra. Byla to však opravdu jeho manželka. Při pohledu na mě si žena přitiskla na prsa černou látkovou kabelku a děti, jedno ještě docela malé, druhé asi sedmileté, doslova zkameněly, jako kdyby je právě objevil vlk.

Žena byla ostříhaná nakrátko skoro jako podle kastroly, jenom konečky vlasů se jí otáčely. Šaty i ten kabát s velikými šedivými knoflíky byly nějak divné. Nebo by člověk mohl říct, že nejsou moderní, že se nosily kdysi dávno. Prostě jako kdyby patřily do jiného světa.

"Mašo," řekl spěšně ten muž, kterého jsem doprovázel, "neboj se, všechno je v pořádku. Tenhle pán je z Melitopole, kupovali jsme spolu zmrzlinu."

S těmi slovy jí předal napůl rozpuštěnou zmrzlinu, žena instinktivně natáhla ruce se zmrzlinou před sebe, aby si nepokapala šaty.

"To je má manželka," řekl muž s protáhlou tváří. "Marie Pavlo vna."

Ženě jako by spadl ze srdce obrovský balvan, bylo vidět, že se sama s dětmi bojí. Vedle nich podřimoval na lavici nějaký Kazach s elektronickou kytarou, o kousek dál seděl asi padesátiletý páreček. Na nás nikdo ani nepohlédl.

Žena se rozhlédla, kam by mohla odložit zmrzlinu.

"Ukaž, já ji podržím," řekl asi sedmiletý chlapec.

"Nepokapej si ale kalhoty, Osjo," řekla žena.

"Já chci taky," ozvala se holčička sedící na lavici s nohama pod bradou, celá zahalená v příkrývce s obrázkem veverky zápolící s ořechem.

"Hned to bude, Nataško, hned," řekla žena. Obratně vylovila z kabelky kapesník, utřela si do něj pečlivě ruce, pak vstala a podala mi ruku.

"Mikova, Marie Pavlo vna," řekla. "Moc mě těší."

"Jenom tudy projíždíme," řekl spěšně muž. "A tady jsme uvízli."

Zničehonic se zasmál, jako by se mi chtěl pochlubit rozměry svých zubů.

"Moc rád bychom už byli odtud pryč," řekla žena.

"Nezlobte se na mě." Neměl jsem v úmyslu nijak ty lidi zneklidnit. "Vždyť já jsem se vám ještě ani nepředstavil. Lavin, Sergej Sergejevič Lavin."

Podal jsem mu ruku.

Chvilí váhal, jako by vážil, jestli má prozradit své pravé jméno nebo jestli si má nějaké vymyslet. Nakonec se přece jenom rozhodl.

"Mik," řekl. "Anatolij Jevgeněvič."

To jméno jsem už slyšel, když Anatolij Jevgeněvič telefonoval. Nic jsem ale neřekl. Měl studenou, vlhkou ruku, měl jsem dojem, že dokonce cítím, jak rychle, ale nesměle tluče jeho srdce.

"Vstaňte, děti," řekla Mikova žena, "a pusťte soudruha sednout."

"Ne, děkuju, budu stát."

Děti však poslušně vstaly. Příkrývka spadla na zem. Stály vedle sebe. Zmrzlina se ani nedotkla, tekla jim mezi prsty a kapala na zem.

"Jezte, děti, dokud není pozdě," povídám jim. "Já jsem ji už skoro vylízal."

"Proč by mělo být pozdě?" zeptal se chlapec.

"Protože byste ji za chvíli musely lízat ze země."

Děti se mému rádobu vtipu divily, rodiče se zdvořile usmáli.

"Zůstaňte tady a nedělejte si žádné starosti," řekl Mik ženě. "My si se Sergejem Sergejevičem potřebujeme popovídat."

"Nechod' nikam, táti," prosil chlapec.

"Po celou dobu na nás budete vidět."

Vzal mě pod paži a odvedl mě ke skleněné stěně. Všechno za ní vypadalo do modra, jenom fronta na taxíky byla černočerná.

"Jsou všichni strašně nervózní," vysvětloval Mik. "A já jsem z toho zoufalý. Má žena má ke všemu vysoký tlak. Takhle tu sedíme už od rána." "To tu ve městě nikoho nemáte? Slyšel jsem, že jste někam volal a že vám řekli..."

"To už je úplně jedno. Připadáte mi ale jako člověk, kterému se dá věřit. Rozhodl jsem se, že pojedeme do Melitopole. Myslíte, že se ještě dají sehnat jízdenky?"

"Mně dalo dost práce je sehnat," řekl jsem mu upřímně. "Mátám namířeno dost lidí.1"

"My nakonec můžeme jet i jinam. Někam, kde nás nikdo nezná a kde ani my nikoho neznáme..."

"Anatoliji Anatoljeviči," povídám mu, "já se vám přiznám, že ničemu tomu, o čem tu mluvíte, ani v nejmenším nerozumím."

Malý Osja přistoupil k otci a podal mu noviny.

"Maminka říkala, aby sis je přečetl," hlásil mu chlapec. "Píše se tu o kosmonautech. Kdo je to?"

Mik si všiml mého udiveného pohledu.

"Já ti to za chvíli vysvětlím, hochu," řekl jenom.

"Kosmonauti dobývají vesmír," řekl jsem mu já. "Létají tam kosmickými koráby. Copak ti to tatínek neřekl?"

"Žili jsme nesmírně osaměle," pokusil se o vysvětlení Mik. "Osjo, běž zpátky k mamince."

Osja nebyl naštěstí svým rodičům ani trochu podobný. Měl docela normální oválný obličej, docela obyčejný nos. Že by si maminka zahřešila s někým jiným? Co mi je ale do toho?

"Proč jsi nikdy nic neřekl o kosmonautech?" zeptal se chlapec. "Nikdy doposavad přece nebyli."

"A kdo podle tebe, Osjo, vlastně byl?" zeptal jsem se s úsměvem.

"Třeba čeljuskinci, ty jsem ale taky neviděl," řekl chlapec s naprostou vážností. "Teďka je ale Čkalov. Je Čkalov kosmonaut nebo není?"

"Co víš o Čkalovovi?"

"Osjo, okamžitě se vrať zpátky!" Mik skoro ten rozkaz zasyčel jako čajová konvice těsně před výbuchem, dokonce jsem se bál, že otec chlapce uhodí.

"Čkalov brzo poletí do Ameriky. To já vím," řekl chlapec.

Proboha, ten účes! Teprve teď jsem si to uvědomil a všechno jsem pochopil. Takhle dneska nemůže nikdo nikoho ostříhat. Ani tam, kde lišky dávají dobrou noc. Holíči už dávno zapomněli, jak se dá člověk ostříhat na ježka. Jenomže Mik na ježka byl!

"Ty" se jmenuješ Josif, hochu?" zeptal jsem se.

Chlapec neodešel, jak mu otec nakázal. Tady to považoval za zajímavější než u matky.

"Marie!" zavolal pronikavým hlasem Mik a mně bylo jasné, že takhle volá vždycky, když potřebuje, aby mu Marie pomohla, kdykoli si neví sám rady.

"Já se tak jmenuju na počest strýčka Stalina," oznamoval chlapec. "A proč tu nikde nemáte Stalinovy obrázky?"

"Strýček Stalin už dávno zemřel," řekl jsem mu.

Chlapec se najednou něčeho strašně lekl. Bylo mi trapné, že jsem ho tak vyvedl z míry.

Přes sál k nám pospíchala matka. Pevně sevřela chlapcovu ruku a vlekla ho pryč, na nic se nevyptávala, věděla dobře,

co se asi stalo. Chlapec se ani neotočil. Plakal a matce pořád něco vykládal.

"No jo," řekl jsem rozpačitě ve snaze přerušit trapné ticho. "Asi bych už měl jít. Vyvolávám tu nějakou zvláštní nervozitu."

"Máte pravdu," souhlasil Mik. "Proč byste ale měl zrovna teď odcházet? Už jste to pochopil, že je to tak?"

"Pořád se jenom o všemdohaduju," odpověděl jsem. "Napadáme, že jste se někde dlouhou dobu skrývali, že jste prostě neexistovali. Jinak si nic nedokážu vysvětlit..."

"Pojďme ven, zakouříme si. Kouříte vůbec?"

Před nádražím jsem osvětlenou průhlednou stěnou viděl ženu se dvěma dětmi, které se k ní tiskly. Holčička spala s hlavou položenou na matčiných kolenou. Chlapec seděl s holými koleny pod bradou, měl na sobě krátké kalhoty a to se dneska taky hned tak nevidí.

Mik vylovil z kapsy pomuchlanou krabičku cigaret značky Nord. Nabídl mi. Já mu nabídl Marlboro. Pokušovali jsme.

"Nikde jsme se neskrývali," řekl mi Mik. Ohlédl se na starou ženu opodál, která prodávala astry. "Jednoduše jsme neexistovali." Svítící písmena s nejčerstvějšími zprávami přebíhala na protější straně Sadového okruhu. "... V nejbližších hodinách se očekává přistání na Marsu." Tak my nemáme skoro žádné maso, napadlo mě, ale na Mars, to se, panečku, hrneme. Nic takového jsem nahlas samozřejmě neřekl.

"Žijeme v minulosti. Lépe řečeno žili jsme v minulosti, to platilo až do včerejška. Pak jsme, musíte mi to prominout, prostě utekli. Byl bych rád, kdybyste mě správně pochopil, když se zeptám, jestli ve vašem čase skutečně nikde nejsou žádné Stalinovy portréty?"

"Jednou jsem jeden viděl na skle nějakého auta s gruzínskou poznávací značkou," řekl jsem mu. "To je pro nás už dávná historie."

"A víte, že zavinil smrt spousty lidí? Víte o tom?"

"Vím," odpověděl jsem. "Dokonce už dlouho."

"Jak jste se s tím vyrovnali?"

"Udělal jsem jediné, co jsme mohli udělat abychom se nemuseli zříct celých našich dějin," vysvětloval jsem mu.

"Rozhodli jsme se zapomenout. Na něj i na ty, kdo zahynuli. Určitě vám to nepodávám příliš přesně, ale nepochybuje o tom, že vzdáváme čest těm, kteří zahynuli nevině. Snažíme se to ale nezevšeobecňovat,"

"Možná to je východisko. Zbabělé sice, ale přece jenom východisko. Nerad bych vás nějak nebo něčím urazil. Úmyslně jsem si vybral vaši dobu, kde už je jistota, že nikdo z tamtěch není naživu."

Nic jsem mu na to neřekl.

"Tak třeba ještě včera," pokračoval Mik a zhluboka zatahl z cigarety. Ten tabák z jeho cigaret byl příšerný, navíc v něm praskalo, jako když člověk roztápí kamna. "Včera jsme ještě žili v roce 1938. Vy mi nevěříte?"

"Nevím," povídám, "kdybyste mi to ale vysvětlil, pokusil bych se uvěřit vám."

"Pracoval jsem ve výzkumném ústavu. Jeho jméno vám nic neřekne. Bylo nás tam několik, co jsme pracovali na skutečném výzkumu. Mohu vás ujistit, že jsme v mnohém předešli dobu. Vypadá to, jako bych se moc vytahoval, co?"

"Ale ne, vždycky se najdou vědci, kterým se podaří předejít svou dobu."

"V čele toho ústavu byl vynikající vědec. Krupinskij, Slyšel jste to jméno?"

"Nezlobte se, ale neslyšel."

"Pracoval u Reserforda. Zval ho k sobě Einstein. Nejel ale nikam. Zůstal s námi, se svými žáky. Doba byla den ode dne horší. Ústavu se zmocnili diletanti a... lotři."

Típl cigaretu a hned vytáhl další.

"Jednou si zavolali jednoho z nás a víckrát jsme ho neviděli. Bylo jasné, že teď je řada na dalších. Mnozí z nás byli v zahraničí. A pak, nemohli jsme být pořád přehnaně opatrní. V nejtěžších dobách se vždycky vynoří opatrnost, taková zbabělá šed'. Je všude. Člověk ji najde v biologii, genetice, dokonce i v dějinách. Víte, že genetika je ve skutečnosti oficiálně zakázána?"

"Slyšel jsem, že kdysi tomu tak bylo."

"Zaplať pámbu, že jsem se do vaší doby nedostal zbytečně. I když genetika... Dali jsme se do práce. Krupinskij nárn řekl, že když nemůžeme někam odjet, když nemůžeme pracovat někde ve skrytu, nemůžeme přece jen tak vysedávat a čekat na smrt. Věda by nám něco takového neodpustila. Naší povinností však prý je zůstat naživu. Existuje jediná možnost, jak se dostat do budoucna. Zatínáje to teorie, jestli ale chceme doopravdy přežít, pak to musíme dokázat. Prakticky. Nikdo z nás nezradil. Všichni jsme dřeli po večerech i po nocích, ale přes den jsme dělali, že šíříme slávu a tak dál, znáte to. Až jednoho dne jsme s tím vším byli hotovi."

"Co to bylo za ústav, jestli to ovšem není tajemství?"

"Co na tom teď může být tajemného? Šlo o Morozovův ústav experimentální fyziky. Slyšel jste o něm?"

Přikývl jsem.

"Dokončili jsme to. Předevčirem. Víte, proč jsme s tím tolik spěchali? Tři dny předtím sebrali Kracmana. Arkašu Kracmana. Z úplně jiného důvodu. Hrál v tom roli nějaký jeho příbuzný v zahraničí. Bylo nám jasné, že ho budou vyslýchat a že až začnou s tím dílem doopravdy, že Arkaša promluví. Kdykoli se píše o občanské válce a o tom, jací tam byli hrdinové, které bělogvardějci celé dlouhé týdny vyslýchali a hrdinové mlčeli a mlčeli, tak to není pravda, aspoň většinou. Ti, co vyslýchají, jsou přece profesionálové a ti vědí, jak takového člověka zmáčknot. Každý se přizná. K čemukoli. Věděli jsme, že i kdyby se Arkaši nevyptávali na ústav, což bylo dost nepravděpodobné, stejně by jim řekl všechno, aby si zachránil život. Arkaša je strašně hodný člověk. Ukázalo se, že jsme se nemýlili. Jednou jsem měl v ústavu službu a ve stanovenou dobu našeho setkání nikdo nepřišel, dokonce ani Krupinskij. Myslel jsem si, že Krupinskij je pro ně nedotknutelný. Zavola jsem mu domů a nějaký neznámý hlas se mě zeptal, kdo že to s

ním chce mluvit. Okamžitě jsem věděl, kolik uhodilo. Podle té intonace. Oni sem totiž přivázejí z Ukrajiny své lidi, ti mají takovou měkkou výslovnost s jižanským pznvukem. Netušil jsem, kolik času mi zbývá. Zavola jsem domů. Řekl jsem Marii, aby sebrala děti a nic víc. Pravda je, že ji napadlo vzít si s sebou prstýnky. Já bych si na to nevzpomněl. Dneska jsem tu jeden prodal, dostal jsem za něj dvacet rublů. OcUtakového opáleného chlapa. Marie hned pochopila o co jde a na nic se nevyptávala. Je dobře, že jsme tu spolu. Víte, co jsem udělal, když už byl stroj v chodu? Zavola jsem domů. Sluchátko zvedl člověk se stejně měkkou výslovností a pznvukem. Utékli jsme opravdu na poslední chvíli. Mám takový dojem, že když už byl stroj v provozu, vtrhli do laboratoře. Třeba se mi to ale jen zdálo."

"Tomu se člověku nechce ani věřit," řekl jsem mu.

"Je to v podstatě docela jednoduché..." Když se mi se vším svěřil, cítil se úplně jinak, všechn strach z něho spadl. A já se stal jeho spolupachatelem. Nebo aspoň někým, kdo mu byl strašně blízký. Už mu bylo jedno, co se s ním stane později, hlavně že teď měl někoho tak blízkého, takového spolupachatele při útěku z minulosti. Z vnitřní kapsy saka vytáhl černou koženou náprsní tašku a z ní v šedivém pouzdře osobní průkaz. Se zájmem jsem si ho prohlédl. Stálo v něm, že muž, se kterým jsem se dal do řeči, se skutečně jmenuje Mik Anatolij Jevgeněvič a narodil se v roce 1901.1 fotografie tomu odpovídala. Protáhla tvář. Světlé oči. Jistě se dá vyrobit všechno - průkaz i fotografie. Ale proč by to dělal? Abych ho obdivoval? Já tomu člověku uvěřil.

"Co teď budete dělat?" zeptal jsem se.

"Nemám potuchy. Ze stroje jsme vystoupili brzy ráno. Budova ústavu se našťestí nezměnila. Jenom to tam vypadá docela jinak. To všechno se stalo za svítání. V ústavu nebyla ani noha. Bez problémů jsme se dostali ven..."

"To jste se nebál, že vás může někdo sledovat?"

"Všechno jsme dokonale promysleli. Vyrobili jsme takovou miniaturní časovanou bombičku. Měla zničit jenom ovládací pult, nic víc. Mělo k tomu dojít třicet minut poté, co odejde poslední. Já byl ale sám... Ne, na to nepřiřdou. Navíc si myslím, že něčemu takovému ani neuvěří. Prosím vás, jak by tomu mohli věřit? Mnohem snadnější je všechno to prohlásit za špiónské dílo."

Zašklebil se a předvedl mi své vystouplé zuby. Vzápětí vytáhl třetí cigaretu.

"Moc kouříte," řekl jsem mu.

"Jsem nervózní," usmál se nesměle.

"Co teď dál?"

"Dál? Už jsem se rozhodl... už v noci jsem si řekl, že když po mně nepříjde nikdo jiný, pojedou na nádraží. A vidíte, bylo to správné rozhodnutí. Je tady spousta lidí jako před půl stoletím. A ke všemu takový bláznec."

Podíval jsem se prosklenou stěnou do sálu. Marie Pavlo vna seděla vzpřímeně a hleděla přímo před sebe. Čekala. Bylo to pro ni strašné, mnohem strašnější než pro jejího muže. Děti spaly.

"Je to hrůza," řekl Mik. "Taky nemá potuchy, jak to skončí. Já si to ale teď představuju tak, že odjedeme do nějakého tichého města. Dneska se přece pro nic za nic neposílají lidi do vězení nebo snad dokonce nepopravují?"

"Ne," řekl jsem rozhodně. "To se u nás nedělá."

"Všem hrůzám je konec," řekl Mik. "Já pořád doufal, že se toho dočkám. V každém případě jsem klidnější kvůli dětem. Budou studovat... Já mohu ve škole třeba vyučovat fyziku. Tak moc jsem snad nezaostal za úrovní základních školských vědomostí." "Jistěže ne," ujistil jsem ho.

"Koupíme si jízdenky do Melitopolu a zmizíme... Třeba vystoupíme v nějaké docela jiné stanici a já řeknu, že jsem ztratil doklady. Co mi za to mohou udělat?"

"To já nevím," povídám mu. "Nejspíš vám vystaví nové. Těžko vám ale uvěří..."

"Před setkáním s vámi jsem byl v takovém divném šoku," řekl Mik. "Jsem vám nesmíme zavázán. Z vás vyzařuje nějaký zvláštní klid, taková jistota. Volal jsem na informace... to jste přece slyšel, ne? Volal jsem, abych se zeptal, jestli někdo z nás nedožil... To je ale nesmysl!"

"To je," přitakal jsem. "Jako kdybyste mohli existovat dva. K něčemu takovému přece nemůže dojít."

"Kde přenocujete? Na nádraží?"

"Ne," odpověděl jsem mu. "Mám tu známou. Další z mých tet. Má vlastní byt."

"Jste šťastný člověk."

"Něco mě napadlo. Pro děti to tady na tom nádraží nic moc není. Já si myslím, že bychom se do toho tetina bytu vešli všichni. Řeknu jí, že jste mí příbuzní z Melitopolu."

"Vy jste se zbláznil! Takhle přepadnout z ničeho nic člověka!"

"Když budete moci," řekl jsem, "ráno jí můžete pár rublů dát. Nic moc. Je to důchodkyně a pět rublů jí bude dobrých."

"Jistě, mám poměrně dost peněz. A Máša má ještě prstýnky. To by bylo skvělé..."

"Tak jsme dohodnutí," řekl jsem. "Dejte dohromady tu vaši výpravu a já půjdu sehnat nějaké auto."

"Taxíka?"

"To sotva," řekl jsem. "Podívejte se na tu frontu! Čekali bychom nejméně půldruhé hodiny. Spíš seženu nějakého černého taxíka. Soukromníka."

"To něco takového existuje?"

"Ona toho existuje spousta," usmál jsem se.

"Tak už mám jít?"

"Jistě, sejdeme se tady."

Díval jsem se za ním. Utíkal jako kluk přes celý sál ke své ženě. Vypadal nepředstavitelně šťastně, v šíleném úsměvu mu vystupovaly dlouhé zuby. Mával rukama, sklonil se k manželce a začal jí něco vzrušeně a rychle vykládat...

Když se celá jejich rodina vyhnula ze vchodu na nádraží, modrý taxík-netaxík už stál kousek od nich. Řidič vykoul z okénka.

"Tak sebou hodte," pospíchal na ně, "je tu policajtů jako naseto."

"Souhlasil s tun, že nás odveze," řekl jsem. "Přibral ještě jednu rodinu, kterou odveze na Majakovského náměstí, my pak pojedeme dál na Leninovo."

"To pojedeme tímhle autem?" zeptal se Osja. "Takové auto jsem ještě neviděl."

"To si zvykneš," řekl Mik. "Takových aut ještě uvidíš!"

První nastoupila Marie Pavlovna se spící holčičkou v náručí. Za ní nastoupil Mik s chlapcem. Já šel poslední.

Pozdravil jsem se s manželskou dvojicí středních let, která se uvelebila na zadním sedadle.

"Dobrý?" přeptal se řidič.

Auto jelo po Sadovém okruhu, Mik pozorně sledoval, kudy jedou. Všechno se mu líbilo. Výrazné osvětlení, pouliční ruch. Dokonce i reklamy. Chlapec se neustále na všechno vyptával. Matka se ho snažila zarazit, ale já jí řekl:

"Jen ho nechť, ať se ptá."

Před náměstím Majakovského auto zabočilo do postranní ulice.

Seděl jsem s Mikem na předním sedadle, proto když jsem se k němu naklonil, abych mu něco zašeptal, jeho manželka nic neslyšela.

"Miku," povídám mu, "všechno, co se teď bude dít, odehraje se v naprostém klidu. Žádné zmatky, jasné? Přijedeme najedno místo a vy si pomalu vystoupíte z auta. Už nás tam čekají."

"Kdo?" zeptal se tak, že to neslyšela ani jeho žena. "Kdo nás může čekat.. tady?!"

"Miku, vy myslíte pořád jenom na sebe. Na světě přece jsou důležitější věci. Cestování časem je zbytečný nesmysl. Taková cesta časem může podle básnickových slov narušit "časové souvislosti". Vy jste si zmizel z minulosti a vytvořil jste tak nebezpečný volný prostor. Tím, že v něm scházíte, byla porušena rovnováha sil v přírodě. Jste přece fyzik, musel jste s něčím takovým počítat."

"A čekat, až nás povraždí a naše děti pošlou kdovíkam?"

"Vaším přátelům se tomuto osudu nepodařilo vyhnout. Chápejte, Miku, já nemám nic proti vám ani proti vaší rodině. Upřímně s vámi cítím a věřím, že proti vám stáhnou žalobu. Všichni přece známe spoustu případů, kdy lidi pustili na svobodu."

"Ve kterém roce zemřel akademik Krupinskij?" zeptal se Mik z ničeho nic nahlas.

"To nevím," odpověděl jsem mu, i když jsem věděl, že Krupinskij zemřel v osmatřicátém.

Marie Pavlo vna z jeho hlasu něco vytušila.

"Co se stalo?" zeptala se. A když se nenašel nikdo, kdo by jí odpověděl, nesmírně tiše dodala: "Já to věděla!"

Auto vjelo na nádvoří Nejvyšší správy, železná vrata za nimi zapadla. Aniž zpomalilo, auto se vnořilo do vrat, která jsem příliš důvěrně znal. Pak prudce zabrzdilo. Dva naši soudruzi tu už čekali. Jeden z nich otevřel dvířka auta.

Dva další soudruzi, kteří seděli na zadním sedadle, schovali zbraň a žena středních let, znal jsem ji dobře podle tváře, řekl:

"Spořádaně si vystupte, soudruzi!"

Vystoupili v naprosté pohodě. Chtěl jsem vzít Marii Pavlovně děvčátko z náručí, abych jí pomohl. Mik mě ale odstrčil. Nijak se mě to nedotklo. Chápal jsem, že v jeho očích jsem lidskou zrůdou, která ho vlákala do pastí.

"Kam nás pošlete?" zeptal se Mik pištivým hlasem. Věděl jsem, že se mi nesmírně uleví, až mi vypadne z paměti ta jeho protáhlá tvář a vystoupilé zuby.

"Pošleme vás zpátky," řekl jeden z našich soudruhů.

"To přece nemůžete," řekla zoufale Marie Pavlovna. "Vždyť tam na nás čekají."

Soudruh jen pokrčil rameny.

Nízkými železnými dveřmi vyšel Štěpán Lukanovič. Zběžně pohlédl na dopadené uprchlíky, mně stiskl ruku a blahopřál mi k dobře vykonané práci.

"Dostal jsem přece potřebné údaje," řekl jsem, "ostatní už by lajen otázka zkušeností a logiky."

"Poslyšte," promluvil Mik a stále držel v náručí holčičku. "Tak vy jste o tom věděl. Dlouho?"

"Tohle je třetí případ," ochotně odpověděl Štěpán Lukanovič. "Ve všech třech případech jsme byli úspěšní."

Můj šéf se tak trochu vytahoval. Druhý případ totiž skončil tragicky. Člověk, kterého jsme dopadli, měl u sebe jed.

Tihle ale nejspíš žádný jed nemají, to je jiný případ.

"Kam pojedeme?" zeptal se chlapec.

"Moc vás prosím," promluvila najednou Marie Pavlovna, "prosím vás za naše děti. Podívejte se na ně. Vy žádné děti nemáte?"

"Upřímně s vámi cítím," odpověděl lhostejně Štěpán Lukanovič, "ale znáte přece to moudré lidové přísloví - každému, co mu patří."

"To je zbytečné, Mášo, nech toho," řekl Mik. "Přece je nebudeš prosit. Vždyť už je znáš, to jsou ti samí."

"Tak tu nechť aspoň ty děti. Souhlasíme s tím, že my se vrátíme!" volala Marie Pavlovna. Pokoušela se vytrhnout dítě z manželova náručí, ale ten hočičku nepustil, příkrývka spadla na zem a holčička se rozplakala. Byla to vypjatá chvíle.

Mik se rozeběhl jako první k otevřeným dveřím, jeden z našich soudruhů ho však zastavil.

"Tudy ne!" řekl.

Pak ukázal na druhé dveře, které se pomalu začaly otevírat.

přeložil Josef Týč